

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü

Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi

Dergiye Geliş Tarihi: 02.03.2013

Yayına Kabul Tarihi: 18.03.2013

Baş Editör: Naim Çağman

Alan Editörü: Halil Kızılaslan

Üniversite Öğrencilerinin Çevre Bilinç Düzeyi Araştırması: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği

Hilmi ERDAL^{a,1} (herdal2@gmail.com)
Gülistan ERDAL^b (gulistan.erdal@gop.edu.tr)
Mustafa YÜCEL^c (mustafa.yucel@tkdk.gov.tr)

^aGaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Meslek Yüksekokulu, Seracılık Bölümü, 60250 Tokat

^bGaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 60250 Tokat

^cTKDK Tokat İl Koordinatörlüğü, Yeşilirmak Mah. Çeçenistan Cad. No:7 Cangözler İş Merkezi, 60100 Tokat

Özet- Bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrenim gören öğrencilerin çevre ile ilgili konularda bilinç seviyelerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırma üniversitenin çeşitli fakülte ve yüksek okullarında okuyan 253 öğrenci ile yürütülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin %64'ü çevre ile ilgili konularda bilinçli buna karşın %36'sının bilinçsiz olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler, Türkiye'nin en önemli çevre sorununu hava kirliliğini olarak gösterirken, üniversiteyi okudukları şehir olan Tokat ilindeki en önemli çevre sorunu olarak ise su kirliliğini göstermişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık % 83'ünün çevrenin tümüne ve ona bağlı sorunlara ilişkin duyarlı olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin yaklaşık %65'i ise üniversitelerde çevre dersinin zorunlu bir ders olarak okutulması gerekliliğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler- Çevre bilinci, üniversite öğrencileri, Tokat.

Gaziosmanpaşa Journal of Scientific Research 4 (2013) 57-65

Environmental Awareness Research for University Students: Case of Gaziosmanpaşa University

Abstract- This paper aims to determine the level of students' awareness of environmental issues at the Gaziosmanpaşa university. Research carried out with 253 students in the university's various faculties and colleges. The result show that findings, 64% of the students conscious of environmental issues. However, 36% of the students were unconscious of environmental issues. Students claimed as the most important environmental problem is air pollution and the most important environmental issues is water pollution in Tokat province. About 83% of the students emphasized that they are sensitive to all of the environment and environmental issues. About 65% of the students stated that environmental course should be compulsory.

Key Words- Awareness of environmental, university students, Tokat.

Received: 02.03.2013

Accepted: 18.03.2013

¹Sorumlu Yazar

1. Giriş

Türkiye'nin anayasasında, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirliliğini önlemenin devletin ve vatandaşların ödevi olduğu belirtilmektedir. Ancak çevre sorunları günümüzün önemli tartışma alanlarından biri haline gelmiştir. Çünkü çevre sorunları, nüfus artışı, sanayileşme, şehirleşme, tarım ilaçları kullanımı gibi olguların yanında kişilerde çevre bilincinin eksikliği ile beraber giderek büyümüştür. Hatta çevre sorunlarının uluslararası bir nitelik taşımasından dolayı da uluslar üstü örgütlerin girişimleri ve çabaları ile bir uluslararası çevre hukuku oluşturulmasına yönelik çabalar da her geçen gün artmaktadır. Bu çabalardan ilki olan Stockholm çevre konferansında alınan kararlardan biri de çevre sorunları eğitimi ile ilgilidir. Haziran 1972 tarihinde toplanan konferansın 19. ilke kararına göre, genç kuşakların ve yetişkinlerin çevrenin korunması ve iyileştirilmesine ilişkin sorumluluk bilinci oluşturmak çevresel eğitimin temel hedefini oluşturmaktadır.

Çevre eğitimi programlarının odak noktası genellikle çevreye ilişkin bilginin artırılması yoluyla çevreye karşı tutumların olumlu yönde değiştirilmesini sağlamak olmuştur (Pooley ve O'connor, 2000). Ancak Çevre eğitimi kavramı yalnızca bilgiyle değil; aynı zamanda değerler, tutumlar, etik ve eylemlerle ilgilidir (Davis, 1998).

Türkiye'de örgün eğitim çerçevesinde, çevre eğitimine özel bir müfredat bulunmamakla birlikte, çevre ile ilgili temel bilgiler ilköğretim ve lise eğitim programlarının içinde yer alan farklı dersler kapsamında verilmektedir. Yükseköğretime ilişkin olarak da, ulusal olarak benimsenmiş ya da uygulanan belirli bir çevre eğitimi politikası bulunmamaktadır (Oğuz ve ark., 2010).

Türkiye'de çevre eğitimi ve bilinci ile ilgili Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, çevre sorunları dersi okuyan öğrencilerin çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarının bireysel davranışlarını da bu dersi okumayan öğrencilere göre daha fazla etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca çevresel eğitimde öncelikle çevre ile ilgili konularda aktif katılım sağlayacak, çevre ile ilgili olumsuzluklara karşı tepki oluşturacak bir eğitim yöntemi uygulanması gerektiği vurgulanmıştır (Yaylı ve Berk, 2010).

Çevreye ve Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları incelemek amacıyla Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde Öğretmen Adaylarına yönelik yapılan bir çalışmada ise, öğrencilerin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumlarının onların cinsiyetlerine, yaşlarına, annelerinin mesleğine, ailelerindeki birey sayısına göre farklılıklar gösterdiği dikkat çekmektedir. Kız öğrencilerin tutumları erkek öğrencilere göre, yaşı büyük olan öğrencilerin yaşı küçük olanlara göre, annesi çalışanların annesi ev hanımı olanlara göre, hiç kardeşi olmayanların olanlara göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Erol ve Gezer,2006).

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada ise, öğrencilerin cinsiyet, yaş, devam ettikleri program ve sınıf gibi kişisel özelliklerinin çevre duyarlılıklarına ilişkin görüşlerinde fark yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Araştırmada, öğrenci görüşlerine göre, örgün eğitim kurumlarında hava, su ve toprak kirliliği konularında yeterli eğitimin verilmediği ve bazı kişisel özelliklere göre öğrencilerin çevre duyarlılıkları arasında fark olduğu bulgularına ulaşılmıştır. (Çabuk ve Karacaoğlu, 2003).

Mevcut ve ileride ortaya çıkabilecek çevresel sorunların çözümünde de yer alacak olan ve gelecek nesillere bilgi transferinde önemli bir yere sahip olan üniversite öğrencilerinin çevre bilgilerini günlük yaşamlarına uygulayabilme ve çevresel kirliliklerin oluşturduğu tehlike boyutlarını kavrayabilmeleri ve bu anlamda bilinçlenmeleri son derece önem taşımaktadır. Bu çalışmada; Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencilerinin çevre bilinç düzeylerini etkileyen faktörler araştırılmış, çevre sorunları hakkında ne gibi önlemler alınması gerektiği sorusuna yanıt aranmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Gaziosmanpaşa Üniversitesi'ndeki öğrenciler oluşturmaktadır. Gaziosmanpaşa Üniversitesi toplam öğrenci 2011-2012 eğitim-öğretim yılında 20659'dur. Araştırmanın yapıldığı yıl itibarıyla üniversite kampüsünde yer alan tüm fakülte ve yüksek okullardaki öğrenciler popülasyona dahil edilmişlerdir. Ancak Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesinin yeni kurulması ve yeterli öğrenciye sahip olmaması nedeniyle çalışmaya dâhil edilmemiştir. Ayrıca enstitülere kayıtlı öğrenciler de çalışmaya dâhil edilmemiştir. Sonuçta toplam 12338 öğrenci üzerinden örnekleme gidilmiştir.

Örnek büyüklüğünün belirlenmesinde, $n = \frac{NPQZ^2}{(N-1)d^2 + PQZ^2}$ formülü kullanılmıştır (Akbulut ve Yıldız, 1999). %90 güven sınırlarında %5 hata payı ile ana kütleliyi oluşturan öğrencilerin özellikleri başlangıçta bilinmediği için, örnek hacmini maksimum kılacak şekilde $P=0,5$ olarak alınmış ve örnek hacmi 253 olarak bulunmuştur. Anket sayıları öğrenci ağırlıklarına göre fakülte ve yüksekokullara dağıtılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayıları

FAK/ YO/ MYO/	Kız	%	Erkek	%	Toplam	%
Fen Edebiyat Fakültesi	18	14,06	13	10,4	31	12,25
Fen Edebiyat Fakültesi İÖ	10	7,81	9	7,2	19	7,51
Ziraat Fakültesi	8	6,25	11	8,8	19	7,51
İktisat Fakültesi	19	14,84	12	9,6	31	12,25
İktisat Fakültesi İÖ	15	11,72	13	10,4	28	11,07
Eğitim Fakültesi	16	12,50	11	8,8	27	10,67
Eğitim Fakültesi İÖ	11	8,59	7	5,6	18	7,11
Beden Eğitimi	2	1,56	4	3,2	6	2,37
Beden Eğitimi İÖ	1	0,78	2	1,6	3	1,19
Tokat Sağlık YO	10	7,81	2	1,6	12	4,74
Tokat MYO	10	7,81	24	19,2	34	13,44
Tokat MYO İÖ	8	6,25	17	13,6	25	9,88
Toplam	128	100	125	100	253	100

3. Araştırma Bulguları

Araştırmada anket yapılan öğrencilerin yaş, cinsiyet, anne ve babanın eğitim durumu gibi bir takım bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Anket yapılan öğrencilere ait bazı bilgiler

Özellikler	n	%
Cinsiyet (n=253)		
Erkek	125	49,40
Kız	128	50,60
Yaş (n=253)		
≤23	232	91,67
>23	21	8,33
<i>Ortalama: 23,3 ±1,0, en küçük-büyük: 21-28, ortanca: 23</i>		
Annenin öğrenim düzeyi (n=253)		
Okuma Yazma	30	11,86
İlköğretim	141	55,73
Ortaöğretim	64	25,30
Üniversite	18	7,11
Annenin Mesleği (n=253)		
Ev hanımı	227	89,72
Çalışan	26	10,28
Babanın öğrenim düzeyi (n=253)		
Okuma Yazma	4	1,58
İlköğretim	96	37,94
Ortaöğretim	105	41,50
Üniversite	48	18,97
Babanın Mesleği (n=253)		
Memur	62	32,46
Serbest	70	36,65
Çiftçi	36	18,85
Çalışmıyor	9	4,71
Diğer	76	39,79
Yaşanılan Yer (n=253)		
Köy	36	14,23
Kasaba	10	3,95
İlçe	72	28,46
İl	135	53,36
Kalınan Yer (n=253)		
Devlet Yurdu	34	13,44
Özel Yurt/Pansiyon	53	20,95
Öğrenci Evi	113	44,66
Aile Yanı	53	20,95

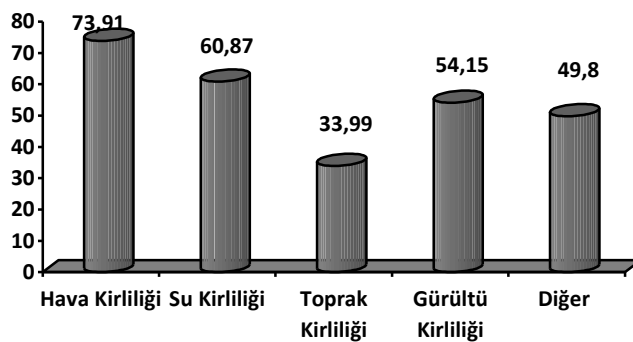
Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %50,60’ı kız, %49,40’ı erkektir. Araştırma kapsamında ki öğrencilerin en çok yaşadıkları yerin %53,36 ile il olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerinin öğrenim durumlarına bakıldığında annelerinin eğitim durumu ortalaması %55 ile ilköğretim düzeyinde en yüksek görülürken, babanın eğitim durumunda ise %41,50 ile orta öğretim düzeyi en yüksek seviyede çıkmıştır.

Yapılan araştırmalar dünyadaki mevcut çevre kirliliğinin % 50 'sinin, son 35 yılda meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Çevre kirliliğine yol açan sorunların en önemli sebeplerinden biri hızlı nüfus artışıdır. Türkiye, OECD ülkeleri arasında en yüksek nüfus artış oranına sahip ülkelerden biridir. TÜİK'in yapmış olduğu Türkiye'nin Demografik Yapısı ve Geleceği, (2010-2050) araştırmasına göre, Türkiye nüfusunun 2050 yılında 94,6 milyona yükselmesi bekleniyor.(TÜİK,2012) Bu durum Türkiye'nin bugün olduğu kadar, gelecekte de çevre sorunlarıyla karşılaşacağını göstermektedir.

Bu kapsamda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanan "KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010–2023)" Yüksek Planlama Kurulu'nun 25.10.2010 tarih ve 2010/34 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 4 Kasım 2010 tarih ve 27749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. KENTGES; ulaşım, altyapı, konut ve arsa sunumu, afetlere hazırlık, koruma, iklim değişikliği, yaşam kalitesi, sosyal politikalar ve katılım konularında merkezi ve yerel düzeyde yapılacak iş ve işlemleri belirlemektedir (ÇŞB,2010).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırlamış olduğu Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporunda, 2008-2009 döneminde illerin birinci öncelikli çevre sorunlarının %35(28 il) oranıyla su kirliliğinin öncelikli sorunu olduğu görülmekte yine %31(25 il) oranıyla da Atıkların öncelikli sorun olduğu ifade edilmektedir. Diğer en önemli sorunlardan biri de %27(22 il) oranla Hava kirliliği gelmektedir. Türkiye'de hava kirliliğine neden olan en önemli kaynağın 70 ilde evsel ısınma, 8 ilde sanayi, 2 ilde ise trafik olduğu görülmektedir. Türkiye'de su kirliliğine neden olan en önemli kaynaklar Evsel sıvı atıklar, Zirai faaliyetler, Sanayi atıkları ve evsel katı atıklar oluşturmaktadır. Türkiye'de toprak kirliliğine neden olan en önemli kaynaklar ise, %38,75 ile vahşi depolama, %28,75 ile tarımsal faaliyetler yer alırken, %18,75 sanayi ve % 13,75 Kentleşme kaynaklı olduğu ifade edilmektedir. Türkiye için öncelikli en büyük çevre sorunları Su, Atık ve hava kirliliği oluşturmaktadır (ÇŞB,2012).

Araştırmada öğrencilere Türkiye'deki en önemli çevre sorunu hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Sonuçlar Şekil 1'de verilmiştir.

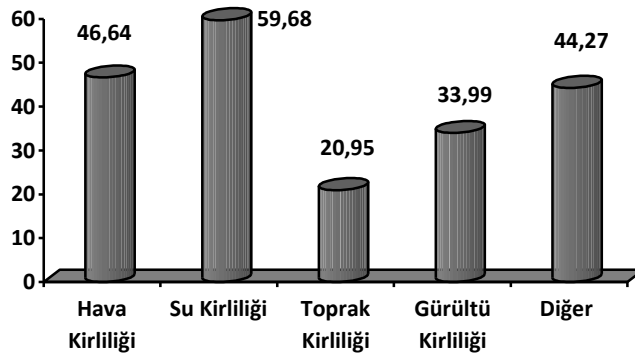

Şekil 1. Öğrencilerin Türkiye'deki en önemli çevre sorunu hakkındaki görüşleri

Şekil 1'den de takip edileceği üzere öğrenciler hava kirliliğini Türkiye'nin en önemli çevre sorunu olarak görmektedirler.

Tokat ilinde öncelikli çevre sorunlarının başında atıklar, su kirliliği ve hava kirliliği yer almakta ve bunları gürültü kirliliği, toprak kirliliği, orman tahribatı ve plansız kentleşme sorunları takip etmektedir. Tokat ilinin hava kirliliğinin nedenlerinin, kullanılan yakıtlar, plansız kentleşme, trafik yoğunluğu, nüfus artış hızı ve ormanların tahribatı olduğu yine tabii faktörler olan meteorolojik ve topografik etkilerde bunda önemli etkisinin olduğu belirtilmektedir. Su kirliliğine neden olan kaynakların başında, Evsel sıvı atıklar ve sanayi atıkları gelmektedir. Bu kirliliği oluşturan nedeler, yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıkların arıtılmaması ve küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmamasıdır. Tokat ilinde toprak kirliliğine neden olan kaynaklar sırasıyla, vahşi depolama, tarımsal faaliyetler, kentleşme ve sanayiden kaynaklanmaktadır. Tokat ilinde gürültü kirliliğine sebep olan kaynaklara ise, trafik yoğunluğunun, sanayi kuruluşlarının, yerleşme yerlerindeki eğlence merkezlerinin ve açık hava aktiviteleri olan düğün, konser v.b. sebepler sayılabilir (ÇŞB,2012).

Araştırmada öğrencilerin Tokat ilindeki en önemli çevre sorunu hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Sonuçlar Şekil 1’de verilmiştir.

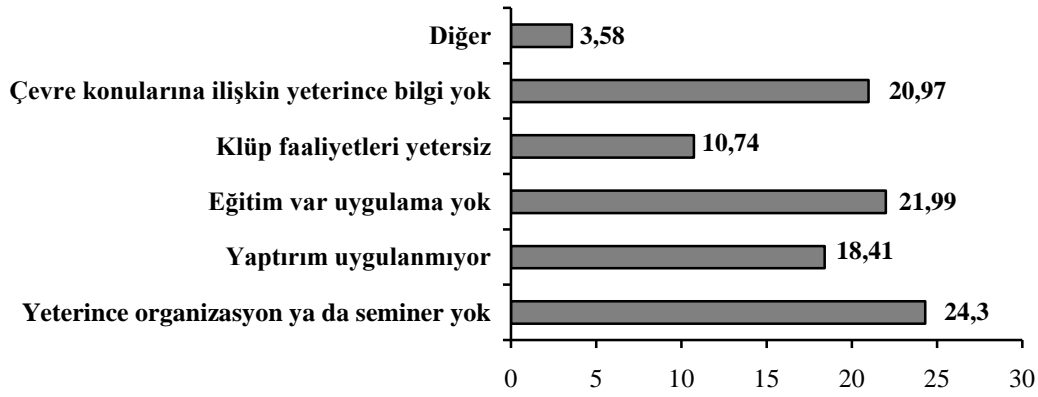

Şekil 2. Öğrencilerin Tokat ilindeki en önemli çevre sorunu hakkındaki görüşleri

Araştırmada öğrencilerin su kirliliğini Tokat ilindeki en önemli çevre sorunu olarak gördüğü bunu hava kirliliğinin takip ettiği belirlenmiştir (Şekil 2).

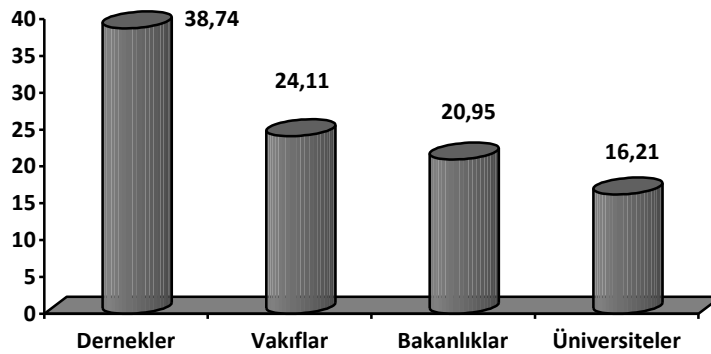
Çalışmada incelenen öğrencilere üniversitede çevre sorunlarına karşı yeterli hassasiyet gösterip göstermediği sorulmuştur. Öğrencilerin %75,49’undan bu soruya hayır cevabı alınmış %24,51’inden ise evet cevabı alınmıştır. Hayır cevabı veren öğrencilerin neden bu cevabı verdikleri incelenmiş ve konuya ilişkin alınan cevaplar Şekil 3’de derlenmiştir. Şekil 3’de bunun en fazla nedeninin %24,3 oranında yeterince organizasyon ve seminerin olmaması olduğu ifade edildiği görülmektedir.

Ortaya çıkan sonuçlara göre öğrencilerin yaklaşık yarısının çevre sorunları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Çevre sorunlarıyla ilgili haberleri, araştırmaları ve gelişmeleri hangi sıklıkta takip ettikleri sorulduğunda %41,90 ile ara sıra takip ettiklerini ve %34,39’u genellikle takip ederken %16,61 denk gelirse ya da hiçbir zaman takip etmediklerini ifade etmişlerdir. Çevre sorunlarıyla ilgili gelişmeleri takip etmede kullandıkları kaynak olarak da %75,46 oranında televizyon ve internet gösterilmiştir.

Şekil 3. Üniversitede çevre sorunlarına karşı yeterli hassasiyetin gösterilmemesinin nedenleri

Araştırmada ortaya çıkan diğer çarpıcı bir sonuçta çevre sorunlarıyla mücadelede en önemli katkıyı yapan kuruluş değerlendirmesinde dernekler ön plana çıkarken üniversitelerin en az katkı yapan kuruluş olduğu tespit edilmiştir. Bakanlıkların ve vakıfların katkıları derneklerden sonra gelmiştir (Şekil 4). Ancak çalışmada öğrencilerin %88,93'ünün herhangi bir çevre kuruluşuna üye olmadıkları tespit edilmiştir.

Şekil 4. Çevre sorunları ile mücadelede en önemli katkıyı yapan kuruluş

Çalışmada öğrencilerin çevre konusundaki bilinç düzeylerini belirleyebilmek için öğrencilere 13 ayrı eylem ifadeleri yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu eylemleri gerçekleştirme durumları ise ifadelere katılıp katılmamalarına göre değerlendirilmiştir. Sonuçlar Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3'den görüleceği üzere, öğrencilere yöneltilen ifadelerine genel anlamda katıldıkları söylenebilir. Öğrencilerin eylemlere katılma durumlarının ortalama puanlarına bakıldığında, puanların 2-3 arasında değiştiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin çoğunluğunun çevreye ilişkin bilinç düzeylerinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Zaten öğrencilerin % 83'ü çevrenin tümüne ve ona bağlı sorunlara karşı bilinçli olduklarını düşünmektedirler. Diğer yandan öğrencilerin yaklaşık % 44'ü üniversiteye kadarki okullarda çevre eğitimi ile ilgili yeterli dersler aldığını belirtirken %65' ise üniversitelerde çevre dersinin zorunlu bir ders olarak okutulması gerektiğini düşünmektedirler (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Çevreye İlişkin Bilinç Düzeyleri (%)

Bilinç Düzeyi	1	2	3	4	5	Ortalama Puan
Ozon tabakasına zararlı maddeleri içeren tüketim mallarını kullanmamaya dikkat ederim	29,64	33,20	11,07	19,37	6,72	2,40
Çevrenin tümüne ve ona bağlı sorunlara ilişkin bilinçliyim	20,55	62,45	9,88	5,53	1,58	2,05
Hava kirliliğine yol açmamayı dikkate alarak toplu taşıma araçlarını kullanırım	14,23	20,95	21,74	24,90	18,18	3,12
Temizlik maddelerini zararlı kimyasal madde içermediğine dikkat ederek satın alırım	20,16	28,85	25,30	21,34	4,35	2,61
Su, elektrik gibi kaynakları mümkün olan en üst düzeyde tasarruflu kullanırım	48,22	35,57	8,30	3,95	3,95	1,80
Yazı yazdığım kağıtların her iki yüzünü de kullanmaya özen gösteririm	51,38	33,20	5,93	6,32	3,16	1,77
Uygun koşulları dikkate alarak en az bir fidan diktim	42,29	28,46	11,86	12,25	5,14	2,09
Ürünlerin ambalajlarının geri dönüşümlü olmasına dikkat ederim	26,48	28,46	23,72	16,60	4,74	2,45
Çevrenin korunmasına ve iyileştirilmesine aktif olarak katılırım	23,32	39,92	17,00	15,81	3,95	2,37
Pil v.b. geri dönüşümlü ürünlerin ayrı toplanması için atık kutuna atmaya özen gösteririm.	49,01	29,25	8,30	11,86	1,58	1,88
Ürünleri satın alırken doğa dostu ambalajlı ürünleri tercih etmeye çalışırım	24,90	38,74	20,16	12,25	3,95	2,32
Üniversiteye kadarki okullarda çevre eğitimi ile ilgili yeterli dersler aldım	17,39	26,48	17,00	25,30	13,83	2,92
Üniversitelerde çevre dersi zorunlu bir ders olarak okutulmalıdır	39,13	25,69	15,02	6,32	13,83	2,30

Not: 1 - Kesinlikle Katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Fikrim Yok, 4 - Katılmıyorum, 5- Kesinlikle Katılmıyorum

4. Sonuç ve Öneriler

Çalışmada, öğrencilerin çevre sorunları ile ilgili bilginin kaynağının daha çok televizyon ve internet olduğu tespit edilmiştir. Bu da öğrencilerin anlayamadıklarını sormaması ve konunun aydınlatılmamasından dolayı yeterli bilgiyle donatılmamalarına neden olur. Aynı zamanda öğrencilerin %75,49'u üniversitenin çevre karşı hassasiyet göstermediğini belirtmiş ve bunun nedeni olarak organizasyon ya da seminerlerin olmadığını ve eğitim olsa da uygulamanın olmadığını ve aynı zamanda çevre konularına ilişkin yeterli bilginin olmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenle çevre bilincinin oluşturulması okullarda özellikle uygulamalı eğitimlerin oluşturulması ve gerekli organizasyonların düzenlenmesine bağlıdır.

Üniversiteler de çevre eğitimi ile ilgili programlar hazırlanmalı, öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve öğrencilerde gerekli çevre bilincini oluşturabilecek niteliklere dikkat edilmelidir. Aynı zamanda bölümlerde çevre dersinin zorunlu bir ders olarak verilmesi çevre bilincinin kazandırılmasında bir çözüm olarak düşünülebilir.

Ayrıca, televizyon, radyo, gazete vb. kitle iletişim araçları kullanılarak çevresel kirliliklerin yarattığı olumsuz etkiler konusunda bireylerin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Çevre ile ilgili gösterilen çabaların amacı, insanların daha sağlıklı, daha güvenli ve daha iyi bir çevrede yaşamalarına olanak sağlanmasıdır. Bunu sağlayacak olan ise insandır. Çünkü çevreye zarar veren de, çevreyi koruyup geliştiren de insanın kendisidir. Günümüzde çevre bilinci sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamayı, temel insan haklarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu bilinçte ancak kaliteli bir eğitimle mümkündür.

Çevre ile ilgili alınan eğitimlere rağmen yeterli çevre bilincine ulaşamamış bireylerin çevreye verdiği zararlar yüzyıllardır süre gelmektedir. Çevre sorunlarının ortaya çıkmadan önlenmesinde ya da var olan sorunların çözümlenmesi için düzenlemelere ihtiyaç vardır. Bu düzenlemelerin ortaya çıkan sorunların önlenmesi hatta durdurulabilmesi için öncelikle toplumsal yapıya uygun iyi bir eğitim sisteminin oluşturulması ve sürdürülebilmesi önemlidir. Yapılacak olan bu gibi çalışmaların çevre sorunlarının çözümünde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akbulut Ö, Yıldız N., 1999. İstatistik Analizlerde Temel Formüller ve Tablolar. Aktif Yayınevi, Erzurum.
- Çabuk, B., Karacaoğlu, C., 2003. Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36 (1-2). Ankara.
- ÇŞB, 2012. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu.
http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/cevre_sorun_2012.pdfAnkara
- ÇŞB, 2010. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010 – 2023, <http://www.kentges.gov.tr/Kentges/KentgesNedir.aspx>
- Davis, J., 1998. Young children, environmental education and the future. In Graves, Norman (ed.) Education and Environment. World Education Fellowship, London.
- Erol, G.H., Gezer, K., 2006. Prospective of Elementary School Teachers' Attitudes Toward Environment and Environmental Problems International Journal of Environmental and Science Education, 1: 65 – 77.
- Oğuz D., Çakıcı I., Kavas, S., 2011. Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci, SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, 12: 34-39
- Pooley, J.A. O'Connor, M., 2000. Environmental Education and Attitudes: Emotions and beliefs are what is needed. Environment and Behavior, 32: 711-723.
- Yaylı, H., Berk, Z., 2010. Kentsel Çevre Sorunlarına Karşı Bir Çözüm Önerisi: Akıllı Binalar, Kent ve Toplum, Sayı:1.
- TUİK, 2012, Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye'nin Demografik Yapısı ve Geleceği, 2010-2050. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13140>